

Pk-yrityksen ympäristöriskit

► Ympäristöriskien hallinta on osa yrityksen arkipäivää. Riskien tunnistaminen on tärkeää myös pk-yrityksissä, sillä vahingosta voi seurata suuria korvausvelvoitteita. Välinesarja sisältää tietoa ympäristöriskeistä ja työvälineitä niiden hallintaan.

Mitä ympäristöriskit ovat?

Ympäristöriskillä tarkoitetaan riskiä, joka kohdistuu ihmisen terveyteen, elin- tai työympäristöön sekä muihin eliöihin ja fyysiseen ympäristöön.

Ympäristöriskejä voivat aiheuttaa:

- Jätteet (kaatopaikkajätteet, ongelmajätteet)
- Kemikaalit, kaasut, raaka-aineet, öljyt
- Päästöt ilmaan ja melu
- Päästöt maaperään ja vesistöön
- Tuotteet.

Ympäristöriskejä aiheuttavat siten esimerkiksi jätevedet, jotka voivat saastuttaa vesistöä tai tuotteet, jotka käytössä voivat aiheuttaa ympäristövahingon vaaraa.

Ympäristöriskit voivat olla piileviä ja aiheuttaa vahinkoa pidemmän aikaa. Tontilla oleva, käytöstä poistettu kaatopaikka voi aiheuttaa maaperän saastumista. Ympäristöriski voi syntyä myös äkillisesti vaikkapa onnettomuuden seurauksena. Kemikaalien kuljetuksessa syntyvässä säiliörikossa voi joutua haitallisia aineita maaperään, vesistöön, ilmaan tai sadevesiviemäriin.

Ympäristöriskin vakavuus

Toimialan lisäksi ympäristöriskin vakavuuteen vaikuttaa merkittävästi yrityksen toimipaikan sijainti. Maaperän laatu, lähistöllä olevat vesistöt, virkistysalueet, suojelualueet, asutus, sairaalat jne. asettavat toiminnalle erityisiä ehtoja.

Pohjavesialueella tapahtuva kemikaalionnettomuus, jossa haitallisia kemikaaleja pääsee maaperään ja pohjaveteen, voi olla seurauksiltaan todella vakava. Pahimmassa tapauksessa koko yhdyskunnan juomavesilähde voi pilaantua tai ainakin hetkellisesti veden otto on keskeytettävä. Ympäristövahinkojen lisäksi onnettomuuteen voi liittyä suuria korvausvaatimuksia (Ks. tietokortti ympäristölainsäädännöstä).

Ympäristöriskien hallinta

Ympäristöriskejä voi liittyä toiminnan kaikkiin vaiheisiin:

- Raaka-aineiden, apuaineiden ja kemikaalien hankintaan sekä varastointiin
- Tuotantoon ja kunnossapitoon
- Kuljetuksiin
- Tuotekehitykseen
- Tuotteiden korjaus- ja huoltotoimintaan
- Kiinteistön rakenteisiin.

Kuten muidenkin riskien myös ympäristöriskien hallinta lähtee liikkeelle riskien tunnistamisesta. Tunnistamisen apuna voidaan käyttää tämän kortin kääntöpuolen riskikarttaa. Kartassa ympäristöriskit on luokiteltu viiteen eri pääluokkaan.

Tarkista riskikartan avulla, mitkä ympäristöriskit koskevat yritystäsi. Sivun alareunassa on lisätietoa eri pääluokkien riskien sisällöstä.

Jokaiseen riskikartassa nimettyyn alakohtaan liittyy työvälinekortti, jonka kysymysten avulla voi tarkastella haluttuja riskilajeja yksityiskohtaisemmin. Välinesarjan tietokorteissa on kerrottu perustietoja mm. ympäristölainsäädännön vaatimuksista.

Ympäristöriskien hallinnan tavoitteena on jatkuvan tuotannon turvaaminen siten, että ympäristö säilyy turvallisena ja terveellisenä.

Lisätietoja

Ympäristöriskien hallinta -välinesarjaan sisältyy kirjanen, jossa ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta on kerrottu lisää.

Laatijat: Jyrki Tiihonen, Jaana Keränen, VTT Automaatio & Riitta Molarius, Pirkanmaan ympäristökeskus. Copyright © 2000 PK-RH -hanke. Työvälinesarjan ovat pääosin rahoittaneet Euroopan sosiaalirahasto ja sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosasto sekä Työsuojelurahasto. Versio 1.0. 5.10.2000. Tiedosto: kor-ymp-aloituskortti.doc.

Ympäristöriskikartta

Yritys:	Ryhmä/arvioija:
Tarkastelun kohde:	Päiväys:

Kemikaalit ja jätteet

- Kemikaalit ja kemikaalitietous
- Kemikaalien varastointi ja käsittely
- Kemikaalien kuljetus
- Polttoaineet ja öljytuotteet
- Jätteiden käsittely
- Muut

Päästöt ja toimintahäiriöt

- Ilmansaasteet ja melu
- Päästöt vesistöön ja maaperään
- Muut

Muut riskiä aiheuttavat tekijät

- Alihankkijoiden ja urakoitsijoiden toiminta
- Kiinteistön historiaan liittyvät riskit
- Muut

Ympäristöriskit

Ennakoivan toiminnan laatu

- Ympäristölainsäädännön tarkistuslista
- Kunnossapito
- Henkilöstön ympäristöosaaminen
- Toiminta ja tiedotus ympäristöonnettomuustilanteissa
- Muut

Ympäristön haavoittuvuus

- Ympäröivä yhteiskunta ja luonto
- Muut

Täyttöesimerkki

- Jätteiden käsittely - *Merkittävä riski;*
- OK Kunnossapito - *Asia kunnossa;*
- Ilmansaasteet ja melu - *Ei koske meitä*

Kemikaalit ja jätteet. Kemikaalien käyttöön, varastointiin ja kuljetuksiin liittyy aina erityinen onnettomuusriski, jonka vakavuus riippuu merkittävästi kemikaalien vaarallisuudesta ja myrkyllisyydestä. Tarkasteltaessa kemikaaleihin ja jätteisiin liittyviä riskejä on otettava huomioon myös yrityksen tiloissa työskentelevien alihankkijoiden ja urakoitsijoiden käytössä olevat aineet ja syntyvät jätteet.

Päästöt ja toimintahäiriöt. Normaali-toiminnassa syntyvät päästöt voivat olla hyvin hallinnassa. Häiriö- ja onnettomuustilanteissa syntyvät päästöt voivat kuitenkin aiheuttaa haitallisia vaikutuksia suurella alueella riippuen päästön laadusta ja vakavuudesta. Häiriötilanteisiin liittyy usein myös poikkeuksellisen voimakas melu.

Muut riskiä aiheuttavat. Yrityksen toimiloissa työskentelevät alihankkijat ja urakoitsijat vaikuttavat omalta osaltaan yrityksen toimintaan. Varsinkin usein vaihtuva vieras työvoima asettaa omat vaatimuksensa oikeiden työtapojen ja menettelyjen tiedottamiseen ja koulutukseen. Kiinteistön historiaan liittyvät riskit on syytä myös tunnistaa mahdollisimman tarkasti. Yllätykset voivat olla ikäviä ja kustannuksiltaan suuria.

Ennakoivan toiminnan laatu. Otsikon alle on kerätty aiheita, jotka toisaalta aiheuttavat riskejä yrityksen toiminnalle ja toisaalta taas ovat keinoja hallita niitä. Käytessä kysymyslistoja läpi kannattaa samalla miettiä, miten kysymyksissä esille otettuja asioita voidaan parhaiten hyödyntää yrityksen toiminnassa ja riskien hallinnassa.

Ympäristön haavoittuvuus. Työkortissa on lueteltu toimintoja tai kohteita, joiden läheinen sijainti voi asettaa yrityksen toiminnalle ehtoja ja jotka vaativat yritykseltä erityistä huolellisuutta ympäristöasioiden hoidossa. Riskien hallintaa pohdittaessa kannattaa tutustua myös tietokorttiin yrityksen sidosryhmistä.